

Tuleviku tervishoid algab tänastest tudengitest

Küllli Kingo – Tartu Ülikoolil meditsiiniteaduste valdkonna dekaan

Meditsiiniteaduste valdkonna üks suurimaid väljakutseid on tagada arstide piisav järelkasv. Samal ajal on endiselt tähtis tagada ka akadeemiline järelkasv ning muuta teadusmaailma sisenemine võimekatele noortele atraktiivseks.

Akadeemilist haridust tagavad õppekavad peavad vastama ühiskonna muutuvatele vajadustele ning õppemeetodid ajaga kaasas käima. 2028. aastal jõustuvad kõrgharidusstandardi muudatused, et tagada terviklik ja tulevikku vaatav haridus. Olulisemate põhimõtetenähtena rõhutatakse õppekava konstruktiivset terviklikkust, õppijakeskset lähenemisviisi, võimekust oma vaimse ja füüsilise tervise eest hoolt kanda ning ülekantavate oskuste, digi- ja tehnoloogiaoskuste arendamist. Sel kevadel toimusid ülikooliülesed ettevalmistused kõigi õppekavade ülevaatamiseks ja uuendamiseks. 2025/26. õppeaastal algab sisehindamise etapp, mille käigus hinnatakse õppekavade muutmise ja täiendamise vajadust.

Meditsiiniteaduste valdkond panustas arendusprodekaani kaudu aktiivselt Tartu Ülikooli uue, 2026.–2035. aasta arengukava koostamisse. Arengukavas on muu hulgas rõhutatud ülikooli vastutust ülikoolihaigla arengus.

Arstiõpe on alati olnud sümbioos akadeemilisest, teaduspõhisest lähenemisest ning tugevast praktilisest õppest. Tartu Ülikooli Kliinikum on selle sümbioosi keskne osa, pakkudes keskkonda, kus ravitöö, teadus ja õpe toimivad käsikäes. Ülikool juhib õppekavasid ja strateegilisi suundi, samas kui kliinikum tagab, et tulevased arstid saavad oma väljaõppe parimas võimalikus õppe- ja teaduskeskkonnas. Just see tihe koostöö tagab arstiõppe kõrge kvaliteedi ja tugeva seose teaduspõhise meditsiini ning praktilise ravitöö vahel.

Tunnustame ka kõiki teisi haiglaid ja tervishoiuasutusi, kes on meie üliõpilastele praktikabaasideks, ning kõiki juhendajaid nende panuse eest tulevastele arstidele võimaliku parima väljaõppe andmise eest.

TUNNUSTUS

President Alar Karis tunnustas gastroenteroloogia kaasprofessorit, lastearsti ja laste toitumisravi edendajat Oivi Uibot Eesti Punase Risti III klassi teenetemärgiga. Kliinilise meditsiini instituudi kardioloogiateadur Silver Heinsar oli üks kolmest tänavusest Vabariigi Presidendi Kultuurirahastu noore teadlase preemia laureaadist ja kirurgia nooremteadur Indrek Seire jõudis viie parima sekka Eesti Teaduste Akadeemia konkursil „Teadus 3 minutiga“.

Tartu Ülikool jagas traditsiooniliselt oma tunnustusi ehk aumärke. Meditsiiniteaduste valdkonnas pälvisid Tartu Ülikooli medali tervisekasvatuse kaasprofessor Merike Kull, patoloogilise anatoomia assistent Ingrid Mesila ja kliinilise geneetika kaasprofessor Sander Pajusalu. Tartu Ülikooli aumärgi said füsioteraapia lektor Kadri Medijainen, spordibiokeemia ja toitumisteaduste assistent Luule Medijainen, sünnitusabi ja günekoloogia kaasprofessor Kai Part, lastenakkushaiguste assistent Eda Tamm, meditsiinilise mikrobioloogia lektor Kai Truusalu, üldkirurgia assistent Tiit Vaasna ja külalisprofessor Esa Matti Juhani Läärä. Teenetemärgi „100 semestrit Tartu Ülikoolis“ sai inimese bioloogia assistent Anu Saag.

Tartu Ülikooli aasta ühiskonnateo auhinna pälvis liikumislabor. Auhinna saajad meditsiiniteaduste valdkonnas on funktsionaalse morfoloogia professor Priit Kaasik, tervisekasvatuse kaasprofessor Merike Kull, spetsialistid Maarja Park ja Reelika Kiivit, liikumisuuringute teadur Katrin Mägi, kinantropomeetria teadur Evelin Mäestu, kehalise kasvatuse didaktika lektor Maret Pihu ja koolitusspetsialist Kadi Rutens. Liikumislabor pälvis ka teise olulise tunnustuse – Haridus- ja Teadusministeeriumi vasis edukalt käivitatud haridusprogrammi „Liikuma kutsuv kool“ aasta haridusteoks.

ÕPPETÖÖ

Tänavu sai meditsiiniteaduste valdkonnas lõpudiplomi 373 inimest, kellest 32 lõpetas

cum laude. 2025/2026. õppeaastal alustas valdkonnas õpinguid 521 üliõpilast. Ka meditsiinivaldkonna täienduskoolitusel osalejate arv kasvab, see oli sel aastal üle 6000.

Me oleme uhked oma õppejõudude üle ja tunnustame parimaid. Tartu Ülikooli üliõpilasesindus valis 2024. aasta parimaks meditsiiniteaduste valdkonna õppejõuks radioloogia ja meditsiinilise biokeemia lektori Maksim Zagura. Meditsiiniteaduste valdkonna nominendid olid veel immunoloogilise nanotehnoloogia kaasprofessor Ivo Laidmäe, sotsiaalfarmaatsia kaasprofessor Daisy Volmer, inimese geneetika professor Maris Laan ja sisehaiguste propedeutika assistent Jaanika Karindi. 2024. aasta TÜ parima õpeteo pälvis kliinilise farmaatsia rahvusvahelise magistriõppe avamine, mida vedasid kliinilise farmaatsia kaasprofessor Jana Lass ja kliinilise farmaatsia nooremlektor Marika Saar.

2025. aasta TÜ õpetamise arendamise grandil pälvisid füsioteraapialektor Kadri Medijainen, laste füsioteraapia assistent Monika Mets ja füsioteraapialektor Hanna Kalajas-Tilga sporditeaduste ja füsioteraapia instituudist; meditsiinilise bioloogia lektor Janek Urvik, molekulaarimmunoloogia professor Pärt Peterson ja meditsiinilise bioloogia kaasprofessor Martti Laan bio- ja siirdemeditsiini instituudist ning kardioloogia nooremteadur Tuuli Joonsalu ja kardioloogia kaasprofessor Priit Kampus kliinilise meditsiini instituudist.

Arstiteaduse lõpueksamil osales 2025. aasta kevadel 182 tudengit, lisaks 9 eksterni. Alates 2025/2026. õppeaastast tuleb eesti- ja ingliskeelse arstiteaduse õppekava lõpetamiseks sooritada praktiline kliiniline lõpueksam. Sel aastal osalesid nii eesti- kui ka ingliskeelse arstiteaduse õppekava tudengid põhjalikumal proovieksamil. Vabatahtlikule proovieksamile registreerus 107 tudengit. Kokku testiti 50 erinevat ülesannet, proovieksamil osales 39 instruktorit. Tänu tudengite tagasisidele said korraldajad väärtuslikku teavet nii ülesannete kirjelduste kui ka hindamiskriteeriumite täpsustamiseks. Instruktorid said uusi ideid ülesannete loomiseks ning juhendajad märkasid, milliseid ülesandeid tuleks praktika käigus rohkem õpetada ja hinnata. Õppejõud said parema ülevaate üliõpilaste ettevalmistuse tasemest ning kohandavad oma aineid vastavalt. Terve eksaminädal kulges sujuvalt ilma ühegi suurema probleemita ja kogu haldus toimis väga hästi. Proovieksamiks kasutatud vana

lastekliiniku taristu osutus sobivaks kohaks kliinilise lõpueksami korraldamisel.

Samuti on käimas õppekava uuendamine farmaatsia instituudis. Tulevikus muudetakse proviisoriõpe ravimiteaduse bakalaureuse- ja magistriõppeks. Bakalaureuse õppekava lõpetajad saavad farmatseudi kvalifikatsiooni. Magistriõppes on kaks suunda: proviisor ja ravimiarendaja. Proviisori eriala lõpetajad saavad endale proviisori kvalifikatsiooni ning õiguse töötada tervishoiutöötajana apteegis. Ravimiarendaja suunal saavad magistriõppesse astuda ka teiste loodusteaduste bakalaureusekraadiga üliõpilased, kuid selle eriala lõpetajad ei saa proviisori kvalifikatsiooni ega õigust töötada tervishoiutöötajana apteegis.

ERIAKSTIÕPE

1. septembri seisuga on 2025. aastal residentuuri lõpetanud 96 noort eriarsti. Sel sügisel asus residentuuri õppima 187 arst-residenti.

Residentuuriõppes on 138 erinevat protsessi, jätkunud on nende digitaliseerimine ja e-portfoolio väljatöötamine ning piloteerimine. Selle töö valmimiseks on ühendatud Tartu Ülikooli meditsiiniteaduste valdkonna, infotehnoloogia osakonna ja õppeosakonna teadlikkus ning loodud ühiselt töötav meeskond, kelle ülesanne on töötada residentuuriõppele välja vajalik toetusplatvorm.

2024. aasta sügissemestril toimusid residentuurierialade arenguseminarid, kus tehti tööd programmide kliiniliste pädevuste kaardistamisega. 48 programmist osales seminaridel 44.

Samuti on toimud residentuuri riikliku rahastuse arutelud Sotsiaalministeeriumi ja Tervisekassaga; arvestades riiklikku rahastusmudelit ja eriarstiõppe tänaseid vajadusi, on eriarstiõppe vajaduste katmine täna keerulisem kui kunagi varem. Toimub regulaarne koostöö ühiste arutelude ja seminaridena eriala üldjuhendajatega. Olulise sammuna kutsuti 2025. aastal kevadel Tartusse kõikide residentuuribaaside esindajad. Tartu Ülikooli residentuuriõpe liidab endas tervishoiuteenuse osutajad üle Eesti.

Aktiivselt tegeleme tagasiside saamisega kõikidel tasanditel residentuuriõppes.

Alates 2028. aastast saab suu- ja näolõualuukirurgia programmi astuda ainult arstikraadi omandamise järel. Siiani on see olnud võimalik nii arstikraadi kui ka hambaarstikraadi omandamise järel. Sellest aastast saab peremeditsiini erialal arvestada

ka enne arst-residendiks vastuvõtmist varem omandatud töökogemust.

Erinevad arendusprotsessid toovad kaasa residentuurieeskirja muudatused, mistõttu on praegu käimas residentuurieeskirja uuendamine. Tagasiside on saadud üldjuhendajatelt, residentuurikomisjoni liikmetelt, residentidelt ja deканаadi töötajatelt.

TEADUS- JA ARENDUSTÖÖ

Eelmise akadeemilise aasta üks võtmesündmusi oli Tartu Ülikooli kõigis valdkondades teaduse evalveerimine. Arsti- ja terviseteadusi hinnanud komisjon ei leidnud üheski TÜ tegevussuunas olulisi puudujääke. Valdkonna mitmekesise teadus- ja arendustegevuse mõjukust ning jätkusuutlikkust (sh kaas-aegset teadustaristut) hinnati väga kõrgelt. Eriliselt tunnustati Tartu Ülikooli Kliinikumiga tehtavat tihedat koostööd kliiniliste uuringute läbiviimisel ning uudsete haavasidemete arendust farmaatsia instituudi ja erasektori koostöös. Valdkonna akadeemiline „toodang“ on kvaliteetne ja stabiilne – 2024. aastal avaldati 399 kõrgetasemelist teadusartiklit. Hindajatele avaldas muljet meditsiinivaldkonna doktoriõppe paindlik ja noore teadlase arengut toetav korraldus. Äramärkimist leidis ka arstiteadlaste lai ühiskondlik panus riigi tervishoiupoliitika kujundamisel ja nõustamisel.

Möödunud aastal alustas tööd Eesti vähitõrjevõrgustik (ESTCAN), mille eesmärk on parandada vähiennetust, varajast avastamist ja ravi ning tugevdada teadus- ja innovatsioonikoostööd. ESTCANi liikmeteks on 10 asutust: Eesti Vähiliit, Ida-Tallinna Keskhaigla, Põhja-Eesti Regionaalhaigla, Sotsiaalministeerium, Tallinna Lastehaigla, Tallinna Tehnikaülikool, Tartu Ülikool, Tartu Ülikooli Kliinikum, Tervise Arengu Instituut ja Tervisekassa.

Eesti vähitõrje võrgustik tegutseb koostööplatvormina, mis ühendab erinevad osapooled ja sektorid, et tagada teaduspõhised ja koordineeritud lahendused vähitõrjes. Keskus osaleb rahvusvahelistes teadus- ja innovatsiooniprojektides ning järgib Euroopa parimaid tavasid, et viia Eesti vähitõrje kvaliteet vastavusse rahvusvaheliste standarditega. ESTCAN on olnud väga edukas välisrahastuse hankimisel: võrgustiku juhtimisel saadi „Euroopa horisondi“ meetmest 30 miljoni euro suurune üle-euroopaline grant.

TÜ meditsiiniteaduste valdkonna doktorantuuri lõpetamise efektiivsus on tõusnud

kõigi aegade parima tasemeni – viimase üheksa aasta jooksul on lõpetamise efektiivsus $n + 2$ (nominaalaeg ja kaks aastat) tõusnud 45%-ni. Seega jõudsid ligi pooled vastuvõetutest kuue aastaga doktoriõppe lõpetamiseni. Möödunud õppeaastal jõudis doktorikraadini koguni 26 meditsiiniteaduste valdkonna noorteadlast. Hoogsalt on käivitunud teadmussiirde doktorantuur, alates 2024. aasta sügisest on asunud õppima juba 18 teadmussiirde doktoranti erinevatest tervishoiuga seotud asutustest. Kõige aktiivsemad meditsiinivaldkonna teadmussiirde doktorantuuri partnerid on Tartu Ülikooli Kliinikum ja Tartu Tervishoiu Kõrgkool, kumbki viie doktorandiga. Tänu teadmussiirde doktorantuuri edukusele alustas 2025. aasta sügisel doktorantuuriõpinguid rekordarv noori – üle 40. Hea meel on tõdeda, et teadustöö arsti- ja terviseteaduste alal on noorte seas väärustatud.

RUUMILINE ARENG

Sügisel avati uus Biomeedikumi õppe- ja puhkeala, mis kannab esimese arstiteaduskonna naisprofessori ja -dekaani järgi nime Alma Tominga keskus. Uues keskus on kaks auditooriumi, tudengite koostöö- ja puhkeruumid, koosolekute ruumid ja kohvik.

Samuti jätkatakse Maarjaväljale farmaatsia instituudi, tehnoloogiainstituudi, bioinseneeria instituudi ning molekulaar- ja rakubioloogia instituudi ühise hoonekompleksi projekteerimistööd. Eeldatav ehitustööde algusaeg on 2026. aastal. Hoonekompleksi tuleb õppekorpus, laborikorpused, droonihall ja parkimismaja.

LÕPETUSEKS

Kokkuvõtteks võib öelda, et meditsiiniteaduste valdkonnas tegeleti möödunud aastal mitmete sisuliste ja strateegiliste arendustega. Alates 2025/2026. õppeaastast lisandub arstiteaduse õppekavasse praktiline kliiniline lõpueksam, mille suuremahuline proovieksam andis väärtuslikku tagasisidet nii tudengitele, õppejõududele kui ka juhendajatele. Jätkus residentuuriõppe arendus – eriarstiõppes olulised osapooled on kutsutud olema osa arendusest. Teaduse evalveerimisel hinnati Tartu Ülikooli arsti- ja terviseteaduste mõjukust ning teadustaristut väga kõrgelt, tunnustati nii teadustööd kui ka ühiskondlikku panust tervishoiupoliitika kujundamisel. Käivitunud teadmussiirde doktorantuur on toonud teadusesse uusi partnereid ja näitab noorte kasvanud huvi teadustöö vastu.